

Svar på skriftligt spørsmål SSS 296/2021 rd

Svar på skriftligt spørsmål om att vända på trenden att finländarnas språkkunskaper blir allt snävare och att göra språkstudierna mer lockande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 296/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml m.fl.:

Hur ämnar regeringen garantera att den oroväckande trenden att finländarnas språkkunskaper blir allt snävare kan vändas på olika håll i Finland och att det i vårt land framöver finns personer med mångsidiga kunskaper i olika språk,

med hurdana ekonomiska incitament ämnar regeringen stödja läroanstalter, i synnerhet på andra stadiet, för att de ska kunna satsa på lärande av språk och bibehållande av elevernas motivation,

hur ämnar regeringen utnyttja möjligheter för digitalt lärande för att åstadkomma tillräckligt stora grupper i språkundervisningen, och

hur ämnar regeringen sporra högskolor att i sina urval beakta att mångsidiga språkkunskaper och färdigheter i språk bevaras även framöver?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Den försvagade språkreserven som det hänvisas till i det skriftliga spørsmålet har kunnat iaktas nästan under hela 2000-talet. Redan på 1990-talet fanns det oro över minskade språkstudier. Frågan har därmed begrundats redan av föregående regeringar utan att fungerande svar på den har hittats. Det riksomfattande projektet KIMMOKE för diversifiering av språkundervisningen i slutet av 1990-talet hade en positiv inverkan på språkstudier inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Projektet ändrade dock inte på längre sikt den allmänna trenden avseende minskade språkstudier. Bakom minskningen ligger flera faktorer som påverkar och delvis är kopplade till varandra.

Val av språk i den grundläggande undervisningen avspeglas även i språkstudierna på andra stadiet, och därför ska utvecklingen av språkundervisningen ses som en utveckling av hela utbildningssystemet. Tidigareläggandet av A-språket, om vilket det beslöts under den föregående regeringsperioden, påskyndar inledande av studier i ett främmande språk, men kan bidra till att stärka ställningen för det engelska språket som det första främmande språket.

I spørsmålet hänvisas det till att gymnasiereformen har försvagat språkstudierna. Avsikten med den från våren 2006 genomförda reformen av realprovet var att balansera strukturen i studentexamen så att den motsvarar strukturen i gymnasiets lärokurs och stärker ställningen för realämnen i examen. Målet med de prov av muntliga språkkunskaper som beretts av Utbildningsstyrelsen från 2010 är att stärka ställningen för muntliga språkkunskaper i undervisningen och bedömningen. Integrerandet av provet i muntliga språkkunskaper i språkprov i gymnasieexamen har antecknats i genomförande- och utvecklingsplanen för studentexamensnämnden för 2019–2022. Enligt planen kan reformen av språkprovet införas stegvis under 2023–2025 i de långa lärokurserna för språk och prov i det andra inhemska språket. Verkställandet av reformen förutsätter allokering av ytterligare resurser till den i statsbudgeten.

Största delen av nätet av anordnare av gymnasieutbildning bildas av små gymnasier i glesbygden med ett verksamhetsställe. Det finns drygt 100 gymnasier med under 100 studerande. Det förutses att antalet studerande i glesbygden kommer att fortsätta att minska. I små gymnasier har det varit en större utmaning och dyrare vad gäller enhetskostnader att bilda grupper för mer sällsynta språk.

Enligt en utbildningspolitisk redogörelse som regeringen lämnade till riksdagen har digitala plattformar redan nu förnyat genomförandet av utbildning på andra stadiet, men deras potential för utveckling av utbildningens kvalitet och tillgänglighet utnyttjas fortfarande inte till fullo. Framöver ska digitala applikationer och lärmiljöer som främjar lärande utnyttjas i en allt större grad inom undervisning. Erfarenheterna från webbundervisning i valfria språk har varit positiva i glesbygden. På så sätt har det varit möjligt att trygga utbildningsutbudet i områden trots det minskade antalet studerande.

I högskolenätverk som genomför utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen har flera projekt i anknytning till digitala lärmiljöer inletts. Genom tutorverksamhet som grundar sig på kamratstöd har undervisningens digitalisering stötts och kunskaper i distansundervisning främjats. Understöd har riktats till de digitalpedagogiska färdigheterna hos lärare och lärarutbildare. Pedagogisk verksamhet som stödjer elevernas digitala färdigheter har finansierats som en del av programmet Utbildning för alla som stärker kvaliteten och jämlikheten inom småbarnspedagogik och grundläggande utbildning.

Nedskärningarna på cirka 120 miljoner som riktats till gymnasieutbildningen under tidigare regeringsperioder har ökat trycket för utbildningsanordnare att på grund av kostnadsbesparingar skära ner sitt utbildningsutbud. Således har det inte varit möjligt att garantera att nedskärningarna i besparingssyfte inte skulle ha riktats till utbildningsutbudet även för mer sällsynta språk. Under denna regeringsperiod har nedskärningar i finansieringen som gjorts av tidigare regeringar återställts för gymnasierna med ett belopp på 18 miljoner, vilket bidrar till att skapa förutsättningar för att diversifiera utbildningsanordnarnas utbildningsutbud.

Fastställandet av grunderna för studerandeurval vid högskolor, dvs. hurdana färdigheter som förutsätts av de studerande inom olika branscher, ingår i högskolornas autonomi. I början av 2020 förnyades högskolornas studerandeurval. Reformen av högskolornas studerandeurval föregicks av arbete inom arbetsgrupper som undervisnings- och kulturministeriet tillsatt. Utifrån arbetsgruppernas arbete fastställdes främjandet av betygsbaserad antagning som innehåll i

reformen. Högskolorna fattade själva beslut om hur den betygsbaserade antagningen genomförs och hur betyg poängsätts.

Tidigare regeringar och näringslivet har oroat sig över tillräckliga studier i matematik och naturvetenskap. I sin rapport Klar för urval konstaterade arbetsgruppen som tillsattes av undervisningsministern 2016 att högskolorna då de fattar beslut om urvalsgrunder kan påverka gymnasielevnas incitament att välja. Då användes kunskaper i svenska och matematik som exempel. Det konstaterades dessutom att det är möjligt att stödja diversifieringen av språkkunskaper genom en poängsättning som beaktar fler språk i studentexamensprestationerna. Universitet har självständigt avgjort vilka prov i studentexamen som viktas vid poängsättningen av betyg.

Poängsättningen av studentexamen som infördes vid universitet i samband med reformen av högskolornas studerandeurval ger många poäng för avlagda studentprov i läroämnen med många kurser vid gymnasiet. Det ser ut som om detta på ett tydligare sätt en tidigare skulle styra studerande till att studera och i studentexamen avlägga prov i lång matematik och fysik som har många kurser, men även i historia och religion.

Konsekvenserna av reformen av högskolornas studerandeurval uppföljs regelbundet. Även efter reformen utvecklar högskolorna den betygsbaserade antagningen, urvalsprov och övriga urvalsmetoder utifrån forskningsrön i dialog med aktörer på andra stadiet. För att öka möjligheterna för fortsatta studier är det viktigt att öka de studerandes möjligheter att avlägga gymnasiestudier även för att stärka språkliga färdigheter. Undervisnings- och kulturministeriet inleder en utredning om vilken samlad effekt ändringarna i gymnasieutbildningen och ändringarna i högskoleantagningen har på val av läroämnen som görs av studerande på det andra stadiet och på avläggandet av prov i studentexamen.

I den utbildningspolitiska redogörelsen som regeringen lämnade till riksdagen framhävs som en utvecklingsåtgärd utvecklingen av gymnasieutbildningens struktur och innehåll med beaktande av människornas och samhällets behov av bildning. I arbetet utnyttjas bedömningsresultat avseende utbildning. I detta samband är det möjligt att även utveckla timfördelningen i gymnasierna så att den bättre en nu uppmuntrar till studier i språk.

Prioriteringen av engelska i utbudet av undervisning och val av språk stärks av en omvärld där största delen av underhållningen och annan verksamhet i en allt större grad sker på engelska. Denna uppfattning stärks av föreställningen av engelska som arbetsspråk. Det är möjligt att utvidga denna uppfattning i synnerhet inom den grundläggande undervisningen och i viss mån på det andra stadiet med högkvalitativ studiehandledning. Undervisningsministeriet har inlett ett kvalitets- och tillgänglighetsprojekt för gymnasier. I projektet granskas även utmaningar som gäller studier i olika läroämnen och lärande och dessutom utvecklingen av studiehandledning. I projektet ingår även stöd för genomförandet av den nya läroplanen. I läroplaner ingår även de krav på internationalisering som föreskrivs i gymnasielagen från 2018 och som bidrar till att stödja mångsidiga språkstudier. Enligt en skrivning i regeringsprogrammet ska totalt 15 miljoner euro tilldelas projektet för 2021–2022.

Lärarnas kunnande och möjligheter till kontinuerligt lärande är av stor betydelse för elevernas och de studerandes språkkunskaper och studiemotivation. Det nationella Utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen förnyas för närvarande. I programmet tas hänsyn till de förändringar som skett under de senaste åren i samhället och i omvärlden för lärarutbildningen.

Lärarutbildningsforumet har i sitt arbete främjat språkmedveten undervisning. I enlighet med utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen har understöd tilldelats till högskolor för utveckling av lärarutbildningen. Utvecklingsprojekten stärker bland annat innovativ språkpedagogik, lärarnas språk- och kulturmedvetna kunnande i anknytning till flerspråkighet och stödjer de pedagogiska kunskaper som behövs inom tidigareläggandet av språkundervisningen.

Helsingfors 26.5.2021

Undervisningsminister Jussi Saramo